

Árpád-kori templomaink nyomában Tar, Trizs, Zubogy, Szalonna 2022. szeptember 10.

Egy borongós júniusi szombat reggelen indultunk 20 túratárssal Budapestről 7órákor. Első megállóhelyünk **Tar** község határában található **Pokoljáró Tari Lőrinc udvarházának** romjainál volt. A Mátra lábánál egy kis dombtetőn áll az a falmaradvány, amely Tari Lőrinc, kora (1400 környéke) egyik legfontosabb belpolitikai szereplője udvarháza egykori falának tartanak. A falmaradvány környékén a közelműtben feltárások voltak, így már megtekinthető az egykori udvarház alaprajza, lépcsősort és kiépített ösvényt alakítottak ki és az emléktáblát is áthelyezték a korábbi helyéről.

Az udvarház romjainak megtekintése után folytattuk tovább utunkat Észak-Magyarország hegyei között. Következő megállóhelyünk **Trizs** község volt. Trizs az Aggteleki karsztvidék bejáratánál fekszik, nem messze Aggtelektől. A település első okleveles említése 1270 környékéről való, lakói azóta is jellemzően állattenyésztéssel és földműveléssel foglalkoznak. Jellegetes műemléke a faluközpontban található református templom. Az elmúlt években a helyi közmunkaprogramból nőtt ki a **Trizsi ízek lekvárcsalád**, amit helyi asszonyok készítenek a faluban található **lekvárfőző üzemben**. A Trizsi ízek a tradicionális lekvár ízek mellett speciális ízeket is jelentenek, például a fehér csokoládés-körte lekvár. Bár a lekvárfőző üzembe nem tudtunk bemenni, de a lekvárokat és szörpöket egy kóstoló keretében megkóstoltuk és vásároltunk is belőlük.

A lekvárok megkóstolása után **Zubogy** községbe utaztunk. Zubogy neve szláv eredetű, első írásos említése 1282-ben történik. A kis 500 fős település igazi különlegességet rejt.

Egy kis dombon a 18 században ácsolt **fa harangláb** mellett találjuk az **Árpád-kori eredetű román stílusú templomot**. A templom többszöri átépítése és bővítése során gótikus részleteket is felfedezhetünk, például a szentély környékét. Különös értéke az **1726-es** évszámmal ellátott festett, 73 darab fenyőfa-pallóból álló **mennyezete**. A mennyezethez illeszkedik a padok és a karzat festése is, ez utóbbi 1759-es évszámmal ellátott, festésén főként virág és életfa motívumokat fedezhetünk fel. A díszítések között nincs két azonos. Érdekesség, hogy a fa haranglábban a mai

napig kézzel harangoznak, automata nem kerül kiépítésre. A haranglábba fel is lehetett menni, a bátrabbak fel is kapaszkodtak.

A kis templom megtekintése után **Szalonna** község templomához utaztunk. Szalonna neve szláv eredetű, azt valószínűleg a helyben talált enyhén sós vizű forrásáról („solna”) kaphatta. Első említése 1249-ből származik. Az itt található **középkori templom** eredetileg **körtemplomnak** épült a 11. században. A 12-13 században építették hozzá a négyszögletes hajót, így a körtemplomból lett a templom szentélye, és kerítőfallyal is körbevették. Később többször átépítették, mai formáját az 1970-es években nyerte el. A szentélyben 13. századi **freskómaradványokat** fedezhetünk fel, köztük a templom névadójának, Antiochiai Szent Margit vértanúságának az ábrázolását. 1426-ból való a diadalívben található falfestmény, különböző szentek mellképeivel, mely a Szepességből elszármazott András mester műve. 1777-ben készült a festett, barokk stílusú **fakarzat**, ez, és a gazdagon díszített, 1801-ből származó **szószék** és áttört, népies stílusú **koronája**, az észak-magyarországi asztalosság legszebb remekei közé tartoznak. A festésen életfa motívumokat fedezhetünk fel, amik hasonlóak a Zubogyban látottakhoz.

A templomban a szentély jobb oldalán láthattunk egy török ágyúgolyót is, míg a kertben felfedezhetők a korábbi átalakítások és hozzáépítések alaprajzai. Itt is volt lehetőségünk felmenni a haranglábba.

A templom és a harangláb meglátogatása után emlékekkel gazdagodva indultunk vissza Budapest felé.

Ez a szép út a VI. Kerület Terézvárosi Önkormányzat támogatásával valósult meg, amit tagjaink nevében ezúton is köszönünk.

Véső Tamás túravezető